

Лисянщина посідає чинне місце в біографії Т. Г. Шевченка, адже він з'явився на світ 9 березня 1814 року в с. Моринці (Звенигородського повіту), яке розташоване за 15 км від Лисянки. У нашому краї проживали рідні Тараса, в яких він неодноразово гостював, а тому Лисянщина часто змальовувалася у творах митця, зокрема: Лисянка, Будище, Шестеринці, Почапінці, Журжинці. Після смерті батьків малий Тарас подався до Лисянки на пошуки вчителя малярства до дяка Єфрема, про що згадує в автобіографії. Наука дяка почалася з випробування: носіння води та розтирання фарб. Після трьох днів такої науки Тарас утік.

У Лисянці Тарас Григорович побував уже вільним митцем, автором "Кобзаря", "Гайдамаків", численних живописних та графічних робіт, у 1843 і 1859 рр. Спогади про першу поїздку Т. Г. Шевченка описав у повісті "Прогулка с удовольствием и не без морали": "Лисянка переді мною пишлася, мов на долоні... Довго я шукав очима в цьому лісі яблунь та груш, здавна і добре мені знаного будиночка отця диякона Єфрема, що в нього я брав лекції не рисування, а зразу таки малювання. Отець Єфрем, щоб випробувати, чи є в мене хист до цього хитрого діла, примусив мене терти на блясі якусь чорно-буру фарбу. Я не витримав іспиту і другого таки дня накивав п'ятами. Багацько я перетерпів після цієї першої лекції, але нічого так і не врізалось в пам'ять, як той перший немудрий іспит".

Стежки Кобзарєвого дитинства були гіркими "академіями", і одним із перших класів у цих "академіях" була Лисянка. Можливо б, інакше склалася доля Тараса, коли б він витримав цей перший іспит, а про наше селище він писав із шаною та любов'ю: "Містечко Лисянка має велике значення в історії України. Це батьківщина Михайла Хмеля, батька славного Зіновія Богдана Хмельницького. Та ще вславилася вона, коли вірити тутешнім дідам, своєю не гіршою за Сицилійську вечірницею, що її відправляв тут ляхам і жидам Максим Залізняк року 1768-го. Та коли вважати всі такі події, недостойні пам'яті людини, за славні, то не тільки якась Лисянка, - кожне село, кожний клапчик землі буде славний в Україні, особливо на правому березі Дніпра. В чому іншому, а в цьому мої покійні земляки нітрохи не уступали якій хочете європейській нації, а року 1768-го перевершили Варфоломіївську ніч і навіть першу французьку революцію. Одне, в чому відрізнялися вони від європейців: у них ці криваві трагедії були ділом цілої нації й ніколи не відбувалися через примхи якогось одного пройдисвіта, як от Катерина Медичі, до чого нерідко допускали в себе західні ліберали".

На Лисянщині свято бережуть пам'ять про Т. Г. Шевченка, втілюють у життя його ідеї й заповіді. У 2011 - 2012 роках у районі відбулося чимало культурно-мистецьких заходів, присвячених роковинам геніального краянина.

В установах та закладах культури і мистецтв, освіти проводяться тематичні вечори, шевченківські читання, виставки, концерти, читацькі конференції, конкурси читців. У районній бібліотеці для дорослих розгорнуто виставку репродукції "Шевченко - художник". У районному історичному музеї проводяться тематичні та оглядові екскурсії для учнів шкіл. У клубних закладах району пройшли та будуть проходити Шевченківські читання, тематичні літературно-мистецькі вечори, читацькі конференції, тематичні екскурсії, конкурси майстрів художнього слова, виставки творів образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва.

Велич таланту і творчого здобутку Т. Г. Шевченка визнав увесь світ, його твори перекладені сотнями мов і читаються в усіх державах, а даниною шани поетові є

пам'ятки та історико-меморіальні комплекси по всьому світу. На Лисянщині біля районного будинку культури відвідувачів зустрічає бронзова паркова скульптура Т. Шевченка. Він сидить на пеньку, тримаючи папір і олівець, вдивляючись у далину - ген за Тікич: "Бувало вийду із тінистого березового гаю... достану із сумки олівець і папір, маюю собі широку прекрасну долину Гнилого Тікича, осяяну ранковим весняним сонцем. Це для мене були найсолодші миті життя".

На вулиці, де проживав дяк Єфрем, у якого брав уроки малювання малий Тарас, створено історико-меморіальний комплекс "Тарасова криниця", де біля колодязя чіпляє на коромисло цебра з водою малий Тарас. Пам'ятник виготовлений із бронзи. Іменем Тараса Шевченка названо вулицю і провулок у смт. Лисянка та вулиці всіх сіл району.

У 1918 році Лисянське вище початкове училище було реорганізовано у Вищу початкову ім. Т. Г. Шевченка школу, яка в двадцять роки реорганізована в Лисянську єдину трудову школу ім. Т. Г. Шевченка, а нині це Лисянський НВК "Загальноосвітня школа I - III ступенів №1 - гімназія", на жаль, уже без імені Т. Г. Шевченка. Ім'я це "загубилося" в 30-ті роки під час наступу сталінського режиму на українізацію. Лисянська районна спілка краєзнавців "Витоки" порушила питання про повернення школі імені Т. Г. Шевченка. До речі, в цьому навчальному закладі в 1920 - 1921 рр. працювала вчителькою української мови та літератури Людмила Шевченко (1895 - 1969), дочка Прокопа Шевченка, молодшого сина Микити Шевченка - Тарасового брата, тобто внучата племінниця Т. Г. Шевченка.

Т. Г. Шевченко мріяв про вільну й незалежну Україну із заможним, щасливим народом, рівним серед європейської сім'ї. Його мрії здійснюються, але нам ще довго треба вдосконалюватися й працювати, щоб утілити Шевченкові духовні заповіді в життя. Адже поділена й розколота нація не зможе вижити серед економічних кризових штормів і бездуховної глобалізації. Чи позбулися ми синдрому меншовартості, виробленого століттями поневолення? Чи достатньо в нас патріотизму, любові до рідної землі, до рідної мови, культури, щоб передати їх нащадкам?

Жителі Лисянщини гідно шанують свого земляка Т. Г. Шевченка, з гордістю називають свій край Шевченковим, примножують культуру і духовну спадщину митця.

(За матеріалами Лисянського районного історичного музею.)

